

זוהר גוון

פרשת
ויצא

רמזים על פרשת השבוע

מה בגליון?

סגולה לשמירה בדרכים

סלם – אותיות הס"א והאות

ל' מפרידה ביניהם

מהות העפר ומעלתו

טענת יעקב לרחל – המניעה

לא באה עלייך ממידת הדין

רחל ביזתה את התרפים

ובכך ביטלה את כוחם

בס"ד

סגולה לשמירה בדרכים

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה (כח י')

ראיתי מובא בשם הגאון ר' חיים מוואלוז'ין זצ"ל ליישב מדוע הפסוק לא קיצר והיה אומר 'ויצא יעקב מבאר שבע לחרן'?

וביאר הגר"ח זצ"ל שיש מלאך שממונה על השמירה בדרכים ושמו הוא 'ו' ה' ה' ה', הרמז שלו במזמור צ"א בתהלים "יושב בסתר" וגו' יש שם פסוק "כי מלאכיו יצוה לך" (לשמרך בכל דרכך), סופי התיבות יוה"ך, ומזמור זה אכן מסוגל לשמירה בדרכים,

והנה כאשר יעקב יוצא לדרך הוא צריך שמירה עליונה, זה מה שכתוב כאן "וילך חרנה" דבמילים אלו יש כל ד' אותיות שמו של המלאך הנ"ל (האותיות יוה"ך הם אלו שנוספו על המילה לחרן וי-ל-ך חרנה). בזה מובן אריכות הפסוק.

ויעויין במדרש רבה בראשית וישלח פרשה עה בזה"ל - וַאֲפָ רָקְקָה אִמּוֹ בְּרַכְתּוֹ כְּנַגְדּוֹ, שְׁנֵאמַר יֹשֵׁב בְּסֵתֵר עֲלִיּוֹן, וְכֹפֵּן אֲמָרָה לֹא פִי מְלֹאכָיו יִצְוֶה לָךְ וּגּו', פִּיּוֹן שְׁאֲמָרָה לֹא בְּלִשׁוֹן הַזֶּה, בְּרַכְתּוֹ רִיחַ הַקֹּדֶשׁ יִקְרָאנִי וְאֶעֱנֶהוּ וּגּו',

בגמרא כתוב הנפטר מחבירו אל יפטר ממנו אלא בדבר הלכה שמתוך כך זוכרהו, ידוע בשם הגר"א שהיה נוהג לומר למי שהולך לדרך את ההלכה הידועה "יחיד ורבים הלכה כרבים" מפני שיש בה שם המלאך הנ"ל בר"ת. [וכן כתוב באגרא דפרקא בשם הר"מ מפשוורסק וכ"כ ברשפי אש לזקננו מהר"ם מנשכיו זיע"א להיפטר מחבירו בהלכה זו דייקא]

חשבתי להוסיף שדין זה של יחיד ורבים הוא המקור לכל דין רוב בתורה, והרי ברוב יש דין כל קבוע כמחצה על מחצה דמי – זה מלמד על חזוקו של הקבוע שלא נגרר אחרי אחרים אלא יש לו את מקומו העצמי וחשיבותו, אם-כן יכול להיות שכל זמן שאדם לא יצא לדרך והוא במקום קביעותו, אין מקום לחשוש לסכנה, אבל כשיוצא לדרך והוא 'כל דפריש', אז זקוק להגנה ושמירה מיוחדת ולכן תקנו תפילת הדרך, ואולי לכן מוזכר עליו שמו של המלאך הנ"ל.

על הדברים הנ"ל שמעתי הוספה שבחיד"א כתוב שהמילה 'מלאכיו' בגימ' 'ויצא' = 107, עכ"ד.

חשבתי עוד שהמילה 'מלאכיו' בגימ' 107, ומספר זה קשור למחיתת עמלק ולהכרתת זרעו של עשיו הנלחם כבר כעת ביעקב אחיו, דהנה בסוף פרשת בשלח מובא מעשה עמלק ושם הביא רש"י את דברי חז"ל ששבע הקב"ה שאין הכסא שלם ואין השם שלם עד שימחה שמו של עמלק,

כאשר נחשב את הגימ' של השם שלם (הוי"ה – 26) והכסא שלם (81), ולא כס – (80) סה"כ, בגימ' 107, זה בדיוק הגימ' של 'מחה אמחה' – בגימ' 107,

עמלק הרי מתחיל מעשיו,

כאן הוצרך יעקב לשמירה ב'דרך' מפני עשיו – עמלק, "אשר קרך בדרך"...

דרך אגב, המילה קו בגימ' 106, הגר"א אומר שקו מסמל את שמו יתברך כי מא' עד י' 55, מא' עד ה' 15, מא' עד ו' 21, מא' עד ה' 15, סה"כ – 106, יש לעיין האם קשור לכאן.

סלם – אותיות הס"א והאות ל' מפרידה ביניהם

"וַיִּחַלְסוּ וְהָיָה סֵלָם מִצָּב אַרְצָה וְרֵאשׁוּ מִגֵּיעַ הַשְּׂמִימָה" (כח יב)

חשבתי דבר מעניין,

המילה 'סלם' (כתיב חסר) האותיות - ס"מ, מן הצדדים, אותיות שמו של השטן, ובאמצע נמצאת האות ל', כנגד לימוד התורה המשבר את הס"מ ומציל ממנו – הל' מפריד בין הס' למ'.

מובא שלעתיד לבוא הנ' שב'אשרי' תפריד בין הס' למ',

ל' זה תורה, אין סם המוות לסט"א יותר מתורה,

כבר הבאנו את המקורות לכך שהאות ל' מסמלת תורה, ואכמ"ל,

המילה 'תלמוד' בגימ' 480,

לילי"ת - שם הנוקבא דסט"א, בגימ' – 480,

התורה שבעל פה היא נקבה, כנגד הנקבה של הס"מ, שכן התורה שבע"פ שמתגברת על הנוקבא דהסט"א ומכניעה אותה.

בכמה מקומות רואים שלתורה יש כח לשבור את היצר הרע,

'המבדיל בין קודש לחול',

ההפרש בין קדש לחול בגימ' 360 כמנין ש"ס,

'שמך לא שכחנו', שמך בגימ' 360,

'שמך' במילוי (שין, מם, כף) 540, עם הכולל 541 - בגימ' ישראל,

"שלא לא יחסר",

'שלא' בגימ' 360 כנגד תורה,

(א.ה. פרק 'אשת חיל' המדבר לפי פשוטו על אשה, אך ע"פ רמז מכוון כנגד התורה שבעל פה).

מהות העפר ומעלתו

"וְהָיָה וַרְעָף כַּעֲפַר הָאָרֶץ" (כח יד)

בקונטרס "זכרון ברוך" [מכתבי אאמו"ר הרה"צ הר"ר ברוך זללה"ה (הנדפס בתוך הקונטרס אהל ברוך רמזים על ימים נוראים)] כתב במילים ספורות על פסוק זה:

"עפר נשאר עפר – אם לא מוסיפים קצת מים נהפך לברץ!"

ונותר לנו לנסות להבין מה כיוון בדברים אלו,

ואולי יש לבאר שיש כאן הבטחה לעם ישראל שישאר לנצח, כמו שהעפר תמיד נשאר עפר ואף כשנעשה בוץ חוזר אח"כ להיות עפר,

ולגוף הפסוק לכאורה ברכה זו נראית משונה במקצת, נצייר לעצמינו שאדם אחד יבוא לחבירו ויברכו שיהיה 'עפר' / 'חול' / 'אדמה', איך זה יראה בעינינו?!

ומצינו עוד מקום בו השתמשו בדמיון לחול ולעפר לאות 'מעלה', כדאיתא בגמרא ב"ב דף ז: אמר ר"ל רבנן לא צריכי נטירותא, (תלמידי חכמים לא צריכים שמירה), דכתיב 'אספרם מחול ירבון',

והגמרא מסבירה ואומרת: "הכי קאמר אספרם למעשיהם של צדיקים מחול ירבון וק"ו ומה חול שמועט מגין על הים, מעשיהם של צדיקים שהם מרובים, לא כל שכן שמגינים עליהם". 'פלאי פלאות'!!!

בגמרא מבואר שאכן יש לחול מעלה שהוא המגן על הים, שאלמלא כן העולם היה נחרב, מזה באה הגמרא ללמוד קל וחומר על הצדיקים שהם אלו שמגינים על כל העולם, ואינם צריכים שמירה חיצונית,

[ועל שם זה נקראו רבנן "נטורי קרתא" כדאיתא במדרש איכה בזה הלשון: "רבי אבא בר פהנא פתח (ירמיה ט, יא): מי הָאִישׁ הַחֶכֶם וַיִּבֶן אֶת זֹאת וּגְוִי, תְּנִי רַבִּי שְׂמֵעוֹן בְּרִי יוֹחָאִי, אִם רְאִיתָ עִירוֹת נִתְלָשׁוֹת מִמְּקוֹמָן בְּאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל, דַּע שְׂלֵא הִחְזִיקוּ בְּשֹׁכְרֵי סוֹפְרִים וּבְשֹׁכְרֵי מִשְׁנֵים, שְׁנַאָמֵר (ירמיה ט, יא): עַל מָה אֶבְדָּה הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר ה' עַל עֲזָבְכֶם אֶת תּוֹרָתִי. רַבִּי הָהָה מְשַׁלַּח לְרַבִּי אֲסִי וּלְרַבִּי אֲמִי דִּפְקוֹן וַיִּתְקַנְּוּ קְרִייתָא דְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, וַהֲוֹן עֲלִין לְקְרִייתָא וְאַמְרִין לְהוֹן אֲפִיתוּ לָן נְטוּרֵי קְרִיתָא, וַהֲוֹן מִייתוּ לְהוֹן רִישׁ מִטְרָתָא וְסַנְטְרָא, וַהֲוֹן אֲמְרִין לְהוֹן אֲלִין נְטוּרֵי קְרִיתָא, אֲלִין חֲרוּבֵי קְרִיתָא, אֲמְרוּ לְהוֹן וּמֵאן אֲנוּן נְטוּרֵי קְרִיתָא אֲמְרוּ לְהֶם אֲלוּ סוֹפְרִים וּמִשְׁנֵים, שְׁהֶם הוֹגִים וּמִשְׁנֵים וּמִשְׁמְרִין אֶת הַתּוֹרָה בְּיוֹם וּבְלַיְלָה, עַל שְׁם שְׁנַאָמֵר (יהושע א, ח): וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (תהלים קכז, א): אִם ה' לֹא יִבְנֶה בֵּית וּגְוִי. "עכ"ל המדרש.]

והעירוני שגם היום משתמשים בחול בהרבה דברים בשביל הגנה, לדוגמא במלחמה שמים שקי חול, או כשיש שטפונות, הדבר מפליא ביותר שלמרות שהחול אין בו כלום, הוא מצליח לעזור ולהגן,

שהעפר שהוא הדבר הכי נמוך, יכול להוריד את כוחות הרע ולאבד את תקוותם.

טענת יעקב לרחל – המניעה לא באה עלייך ממידת הדין

“וַתֵּרָא רָחֵל כִּי לֹא יִלְדָה לְיַעֲקֹב וַתִּקְנֶה רָחֵל בְּאִחֻתָּהּ וַתֹּאמֶר אֶל יַעֲקֹב הֲבֵה לִי בָנִים וְאִם אֵין מִתָּה אֲנֹכִי: וַיַּחַר אֵף יַעֲקֹב בְּרָחֵל וַיֹּאמֶר הֲתַחַח אֲלֵקִים אֲנֹכִי אֲשֶׁר מִנְעַם מִמֶּנּוּ פְרִי בֶטֶן” (ל א-ב)

לכאורה יש להבין מה טענה רחל כנגדו ומה ענה לה יעקב?

שמעתי ביאור מדידי הרה"ג הרב פוטרמן שליט"א (לרפואה שלימה) שרחל טענה ליעקב הלא כתוב שצדיק גוזר והקב"ה מקיים, אמנם הוא ענה לה האם את חושבת שזה מידת הדין - מדת אלקים? טעות בידך אין זה כך, זו לא מידת הדין אלא ההנהגה הטובה כלפיך ולכן אין מקום וסיבה לשנות את גזר הדין.

רחל ביזתה את התרפים ובכך ביטלה את כוחם

“וַרְחֵל לָקְחָה אֶת הַתְּרָפִים וַתְּשִׂמֵם בְּכַר הַנְּמָל וַתִּשָּׁב עֲלֵיהֶם וַיִּמְשָׁשׁ לְבָן אֶת כָּל הָאֵהָל וְלֹא מָצָא” (לא לד)

מדוע לבן לא רצה לחפש אצל רחל, כיצד הצליחה לשקר עליו?

מביאים מהזוהר הקד' שלמעשה התרפים לא היו עניינים בעלמא, זה היה כישוף ועל ידי התרפים הצליח בכישוף שלו,

ולכן רחל גנבה אותם כדי שלבן לא יגלה להיכן הם ברחו, ואמנם כשהגיע להיכן שהיו יעקב, לאה ורחל ידע לבן שהתרפים צריכים להתגלות אליו, ומכיון שלא אירע כן, לא חשד בה בכלום,

אך יש לשאול מדוע באמת הכישוף של התרפים לא פעל את פעולתו?

ראיתי שמבארים דבר חשוב מאוד, שמכיון שרחל ישבה על התרפים ובכך ביזתה אותם, גרמה להם לאבד את כחם, רואים מכאן שהרבה דברים כל כוחם הוא רק כאשר מעריכים אותם, ההערכה לדבר נותנת לו את הקיום שלו, זה מוסר השכל לכל הדברים.

מעשה, יש לומר דכל המעלות של החול אינם אלא כשהוא בעינו – חול בעלמא, אך אם מתערב עם מים נהיה 'בוץ' ושוב אין בו כח הגנה, אולי לזה התכוון שם, שמעלת ישראל הנמשלים לעפר דוקא בהיותו עפר שיש בו מעלות הללו שמגין ולא כעפר שהוסיפו בו מים ובכך קלקלו את מעלתו,

ובאמת מצאנו בעוד מקום שיש לחול תכונה שמתבטלת כאשר מערבים בו מים, דהנה בגמ' (ב"ב דף יט) מבואר לגבי חול המונח ליד כותל, אם החול רטוב הוא מזיק לכותל אך אם החול יבש לא מזיק,

ולשם הרחבת הענין, כידוע כל מה שנמצא בעולם מורכב מד' יסודות, אש, רוח, מים, עפר (ארמ"ע), בדרך כלל הכל מורכב ביחד, לדוגמא, הלחם מורכב מעפר – החיטה הגדלה מן האדמה, ומעורבת בקמח ומים, משני כוחות אלו נעשית העיסה, שתופחת על ידי כח הרוח ונאפית בתנור מכח האש, על דרך זה מורכבים כל ענייני העולם,

כמו כן אנו מוצאים שבכדי לבנות בניין צריכים לייצר לבנים, כידוע הלבנים נעשות מעפר עם מים ומאידך גיסא ראינו בכמה מקומות להיפך, שמעלת החול והעפר הינו כשהוא נמצא בבלעדיות,

יתכן שלכן כיוון הפסוק והיה זרעך כ'עפר הארץ' - דייקא, כאותו עפר המגן על קיום העולם מפני מי הים, שלא ישטפנו המים הזידונים וזה הצדיקים ששומרים עלינו,

עוד מעלה של החול,

'חול' אותיות 'לוח', כתבם על לוח ליבך ומזכיר את לוחות הברית, ז"א שיש מצב שהוא מעורב, אך יש מצב כעפר הארץ שמגן,

דבר נוסף שיש להביא בעניין 'עפר', הגר"מ שפירא זצ"ל ביאר את ההבדל בין עפר לאפר, שהאפר הוא שיריים של מה שהיה בעבר ולא נשאר מזה כלום, אבל העפר הוא העתיד, שממנו מצמיחים את כל הדברים,

בשבוע שעבר הזכרנו שעפר אותיות ע' פר, כנגד ע' פרים שהם באים למעט את כוחם של ע' האומות, וכן ע' פ"ר להמתיק את פ"ר דינים קשים שיש בעולם,

נמצא שלעפר יש את הכח גם להגן, גם להילחם, גם להצמיח וגם להמתיק את הפר דינים קשים,

ואולי יש לדמות זאת למה שהבאנו בשם האר"י ז"ל סגולה לזכרון להזכיר את שמו של המלאך הממונה על השכחה (ארמ"מ"ס) ובכל הזכרה להוריד ממנו אות אחת עד שנמחה שמו, זה מסמל את הורדת הכח שלו, וכע"ז ניתן לומר גם

פנינים נפלאים

מכתבי זקנינו ה"בית אברהם" מלוצק (תל אביב) זצוקללה"ה

"וַיֵּאָהֵב גַם אֶת רַחֵל מִלֵּאָה" (כט ל)

שמחה גדולה מן בכיה, שאצל בכיה עכ"פ יש שערים כידוע, שערי דמעה, אבל שמחה אין לה שערים כלל ששוברת כל המחיצות, וזה לאה שבכתה תמיד שלא אהב אותה כ"כ יעקב, ורחל שלא בכתה כי אם היתה בשמחה "ויאהב גם את רחל מלאה",

"וַתֵּרָא רַחֵל פִּי לֹא יָלְדָה לְיַעֲקֹב וַתִּקְנֶה רַחֵל בְּאֶחָתָה וַתֹּאמֶר אֶל יַעֲקֹב הִבֵּה לִי בָנִים וְאִם אֵין מִתָּה אָנֹכִי" (ל א)

מי שיש לו בנים שיאמרו עליו קדיש אצלו שייך לומר עליו 'שכיבה' - לא מת, ומי שאין לו בנים נקרא מת, וזה טענה רחל ויאם אין מתה אנכי

וכן אצל דוד נאמר שכיבה ואצל יואב נאמר מיתה, שלא הניח בן כמותו כשר וזה פירוש הגמ' כל מי שאינו מניח בן ליורשו הקב"ה מלא עליו עברה (בבא בתרא קטז א), פירוש שהאב יורש לבנו בקבר שיאמר עליו קדיש, רק כל אחד צריך להשתדל שיהיה לו בנים כשירים.

ובזה מתורץ מדוע מתה שרה כששמעה שיצחק שחוט, הלא ידוע שאברהם הי' טפל בנבואה נגד שרה, אך כך אמרה אם יש לי בן קדוש כמוהו שיוכל לקדש את השם אוכל תיכף למות, וקללת חכם אפילו על חנם היא באה ופרחה נשמתה רח"ל.

"וַתֹּאמֶר רַחֵל נַפְתּוּלִי אֶלְקִים נִפְתְּלִי עִם אַחֲתִי גַם יִכְלְתִי וַתִּקְרָא שְׁמוֹ נַפְתּוּלִי" (ל ח)

מן ר"ר אלימלך על הקושיא איך אנחנו מתפללים רח"ל על החולה והוא נתרפא, הרי הוא כמו השתנות חלילה אצל הבורא, ואצל הבורא אין שום השתנות, כי לא בן אדם שיתנחם?

אבל הענין הוא מפי עליון לא תצא הרעות (איכה ג לח), כך אדם מקושר בהשי"ת 'כי חלק ד' עמו', ומחמת חטאו (-אם חטא) יפסוק הקשר העליון שיש בו אז יפול ברעה חולי מן ד', ואח"כ כשיתפלל נתקשר האדם מקושר ככתחלה ולכן נקראת תפילה כמו נפתולי וכו' ונמצא נתרפא ממילא.

"וַיִּגְדַּב יַעֲקֹב אֶת לֵב לִבְנֵי הָאָרֶמִי עַל פְּלִי הַגִּיד לוֹ פִּי בְרַחַם הוּא" (לא כ)

[רבינו כתב בזה הלשון:] דאס הארץ ציט אים ניט צו זאגן שבורח הוא. (מגאון)

תרגום המילים - הלב לא מושך אותו לגלות ללבן כי בורח הוא.

[א.ה. אולי יש לבאר כוונת רבינו, שכביכול מה שברח בלי להגיד לו, היתה זו התנהגות שמתאימה יותר לליבו של לבן הארמי, וכביכול גנב יעקב את ליבו של לבן והתנהג איתו כן].

"וַיֹּאמֶר לִבְנֵי יַעֲקֹב מָה עֲשִׂיתֶם וַתִּגְדַּב אֶת לִבְכִי וַתִּנְהַג אֶת בְּנֹתַי כַּשְּׂבִיּוֹת חָרָב: לָמָּה נִחַבְתֶּם לְבָרַח וַתִּגְדַּב אֹתִי וְלֹא הִגַּדְתֶּם לִי וְאַשְׁלַחְךָ בְּשִׂמְתָהּ וּבְשָׂרִים בְּתָף וּבְכַנּוּר: וְלֹא נִטְשִׁיתִי לְנַשֵּׁק לְבָנִי וְלִבְנֹתַי עֲתָה הִסְפַּלְתָּ עִשׂוֹ: יֵשׁ לְאֵל יְדִי לַעֲשׂוֹת עִמָּכֶם רַע וְאֶלְקִי אֲבִיכֶם אֲמַשׁ אָמַר אֵלַי לֵאמֹר הִשְׁמַר לְךָ מִדְּבַר עִם יַעֲקֹב מְטוֹב עַד רַע" (לא כו - כט)

מדוע יכול לבן לעשות רעה עם יעקב?

מחמת ה'נחבאת לברוח', שיעקב עשה תחבולות בשביל לצאת מבית לבן.

"יֵשׁ לְאֵל יְדִי לַעֲשׂוֹת עִמָּכֶם רַע וְאֶלְקִי אֲבִיכֶם אֲמַשׁ אָמַר אֵלַי לֵאמֹר הִשְׁמַר לְךָ מִדְּבַר עִם יַעֲקֹב מְטוֹב עַד רַע" (לא כט)

לבן אמר 'יש לאל ידי לעשות עמכם רעה', הסימן שאכן בידי לעשות לכם רע הוא המשך דבריו - 'ואלקים אמר אלי אמש השמר לך' וכו' אם לא היה בכוחי לעשות לך רעה האלקים לא היה צריך לומר לי זאת, זה סימן שיש בכוחי לעשות עמכם.

"לוֹלִי אֶלְקִי אָבִי אֶלְקִי אַבְרָהָם וּפְחַד יִצְחָק הִיָּה לִי פִּי עֲתָה רִיקָם שְׁלַחְתָּנִי אֶת עֲנָנִי וְאֶת יָגִיעַ כְּפִי רָאָה אֶלְקִים וַיּוֹכַח אֶמְשׁ" (לא מב)

הה"ק מסאוואראן אמר שזכות אבות בלא זכות עצמו איז גאר ניט [זה כלום], וצריך יחוס עצמו ג"כ, רא"י שיעקב אמר 'לוולי אלקי אבי אברהם ופחד יצחק היה לי כי עתה ריקם שלחתני, אם רק זכות אבות לבד היה לי אין די בכך, רק הקב"ה - ראה את עניי ואת יגיע כפי ראה אלקים' וכו'.

השיעור נכתב ונערך מתוך ההקלטה במערכת קול הלשון
ניתן לשמוע שיעורי רמזים על סדר הפרשיות ושיעורים על עניינים בסוגיות הש"ס -
דרך בנק התורה שע"י קול הלשון מספר ישיר בנק התורה : 0732951222, או בלחיצה פעמיים
כוכבית במספר הרגיל: 036171111 להקיש קוד 642106 ואח"כ קוד כניסה 068068 בחירת מדור וכו'
להערות או בקשה לקבל דף זה נא לפנות לכתובת מייל x0527136245@gmail.com
כמו-כן ניתן להשיג את הקונטרסים על המועדים בטלפון - 0534142879 או בכתובת מייל הנ"ל